

Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

HEL 2011-000144 T 10 03 00

Kaupunginhallituksen lausuntopyyntö 19.5.2011

Hallintokeskus on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseota – Keski-Uudenmaan maakuntamuseota antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo – Helsingin kaupunginmuseo tarkastelee vaihemaakuntakaavaluonnosta kulttuuriympäristön: kulttuurimaiseman, rakennetun kulttuuriympäristön ja muinaisjäännösten vaalimisen ja suojelun näkökulmasta.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksen selostuksen mukaan maakuntakaavan tavoitteena on keskittyä maakunnan aluerakenteen ja liikenteen sekä kaupan palveluverkon kysymyksiin. Nämä ratkaisut vaikuttavat olennaisella tavalla olemassa olevaan kulttuuriympäristöön ja sen vaalimiseen liittyviin kysymyksiin.

Aluerakenne koostuu keskusverkostosta, taajamista ja kyläverkosta. Taajamarajauksia on kaavaluonnoksessa tarkennettu, niitä on osin esitetty tiivistettäväksi alueiksi, osin tuleviksi reservialueiksi. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään myös olevien maakuntakaavojen taajama-alueista poistettavia alueita. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo korostaa, että etenkin tiivistettävillä taajama-alueilla on tärkeänä taustatietona kulttuuriympäristöselvitykset. Selostuksessa todetaankin, että kulttuuriympäristöselvitysluonnoksen tietopohjaa on hyödynnetty taajama-aluerajaisten määrittelyssä kaavaluonnostyössä.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan mm., että: ”Raideliikenneverkostoa laajennettaessa on otettava huomioon ympäröivä alueidenkäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet sekä maiseman erityispiirteet.” Uusien liikenneyhteyksien esittäminen edellyttää kulttuuriympäristöjen maakunnallista tarkastelua.

Kaupan palveluverkon ja etenkin vähittäiskaupan ja erikoiskaupan suuryksiköiden sijoittaminen tulee ratkaista niin, etteivät kulttuuriympäristön arvot vaarannu.

Maakunnallisesti merkittävien kylien kriteerit ja kylien käsittelytapa on kaavaluonnoksessa yhdenmukaistettu. Kylien kulttuurihistoriallisia arvoja on selvitetty Uudenmaan alueelta laaditussa

maisemahistoriaselvityksessä. Kaavaluonnoksessa esitetään poistettavaksi kolmannes aiemmista kylämerkinnöistä. Kaavaselostuksessa tulisi kertoa, mitä käytännön vaikutuksia kylälle on sillä, että se ei enää ole mukana maakuntakaavaan merkittynä kylänä. Selostuksessa todetaan, että kulttuuri- ja maisemallisten arvojen vaalimiseksi kylään ei aina kannata ohjata uutta rakentamista. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo haluaa kuitenkin tuoda esiin, ettei merkinnän ulkopuolelle jäävän kylän, etenkin jos sillä on merkittävää kulttuurihistoriallista ja maisemallista arvoa, myönteistä kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteisiin tukeutuvaa kehittämistä saa pysäyttää.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo – Helsingin kaupunginmuseo yhtyy Museoviraston oas-vaiheessa antamaan lausuntoon (15.3.2011), jossa todetaan mm., että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (valtioneuvoston päätös RKY 2009) tulisi viedä maakuntakaavaan jo luonnosvaiheessa. Samoin maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arviointityön (Uudenmaan liiton kulttuuriympäristö ja maisemaselvitys) tuloksena syntynyt valikoima Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä tulisi niin ikään esittää jo luonnosvaiheessa kaava-aineistossa. Erityisesti tulevilla muutosalueilla on tärkeää, että kulttuuriympäristötietoa on saatavilla jo kaavatyön alkuvaiheessa.

Valitettavasti Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa ei kuitenkaan ole mukana maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Selostuksessa todetaan, että maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja maisemien selvitysluonnoksesta tullaan pyytämään lausunnot. Vaihtoehtoisesti kulttuuriympäristö ja maisemat otetaan mukaan maakuntakaavan pääkartalle ehdotusvaiheessa tai teeman käsittely siirretään seuraaville kaavakierroksille.

Karttaan on vaakaviivituksella merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde. Ilmeisesti pohjakartalla on vuoden 1993 valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rajaukset. Tulisi varmistaa, että myös RKY 2009-luettelon kohteet ovat karttaan merkitty asianmukaisesti. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo esittää, että maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat merkitään ehdotusvaiheessa mukaan kaavakarttaan.

Muinaisjäännöksiä osalta Helsingin ulkopuolella lausuu Museovirasto.

Lisätiedot

Mäkinen Anne, yksikön päällikkö, puhelin: +358 9 310 36486
anne.makinen(a)hel.fi

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsingin800012-62637>
kaupunginmuseo

Puhelin
+358 9 310 36630
Tilinro

Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu -osasto
Ely-keskus, Tarja Laine, Henrik Wager